

Nr 255.

Av herr **Pettersson** i Dahl, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 41, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juni 1936 (nr 373) med vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit, m. m.

I proposition nr 41 har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juni 1936 med vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit m. m. Propositionen ifråga är utarbetad på grundval av det betänkande jordbrukskassautredningen avlämnade den 29 januari 1941.

Jordbrukskasseorganisationen har obestriddligen alltsedan sin tillkomst varit jordbruksnäringens utövare till stort gagn. Allt efter som rörelsen utvidgats ha emellertid de bestämmelser, som reglera dess verksamhet måst göras till föremål för ändringar, så att kasserörelsens organisation kunnat anpassas efter dess utveckling. Den nu avlämnade propositionen betyder ett steg i samma riktning. Med all säkerhet kommer den föreslagna omorganisationen att vara kassorna till stort gagn; det är endast på en punkt man ställer sig frågande huruvida inte ett än mera radikalt grepp hade varit önskvärt, nämligen ifråga om den inre organisationen eller närmare bestämt centralkassornas ställning inom rörelsen.

Jordbrukskassautredningen har nämligen under sitt arbete tagit upp till behandling även vissa frågor angående jordbrukskasserörelsens interna organisation. Bland annat diskuterades den frågan, huruvida de nuvarande centralkassorna för jordbrukskredit inte borde upphöra som självständiga organ och i stället ombildas till avdelningskontor under Svenska Jordbrukskreditkassan.

»Utredningen har funnit tveksamt huruvida centralkassorna icke lämpligen böra upphöra såsom självständiga enheter och i stället ombildas till avdelningskontor under jordbrukskreditkassan. Denna skulle då erhålla ett fastare grepp över rörelsen, utan att därför jordbrukskassornas självständighet behövde lida intrång. En omorganisation i här avsedd riktning skulle även kunna underlätta en reducering av administrationskostnaderna. Vidare skulle också rörelsens kapitalanskaffning kunna befrämjas genom att denna skulle kunna grundas på resurserna hos rörelsen i dess helhet.»

Utredningen ansåg sig emellertid av olika skäl icke nu kunna förorda en dylik ombildning av centralkassorna. Tanken mötte motstånd på flera håll, särskilt syntes centralkassorna själva vara motståndare till densamma. I stället inskränkte sig utredningen till att föreslå vissa åtgärder i riktning mot en ökad befogenhet för jordbrukskreditkassan att öva inflytande på centralkassornas verksamhet.

Av de myndigheter och organisationer, som yttrat sig över utredningens förslag på denna punkt, ha flera anslutit sig till den tanken, att centralkassorna borde ombildas till avdelningskontor under Svenska Jordbrukskreditkassan för att därigenom ge stadga åt hela jordbrukskasserörelsen. Sälunda har statskontoret beklagat, att utredningen icke tagit initiativ till en fastare organisation på jordbrukskreditväsendets område och generalpoststyrelsen har yttrat, att tanken på den ifrågavarande ombildningen av centralkassorna icke borde förfalla, innan densamma grundligt prövats. Lantbruksstyrelsen och hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskott ha uttalat sig i samma riktning.

Statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet uttalar i propositionen att han, beträffande kasserörelsens interna organisation, delar utredningens uppfattning att skäl kunna tala för att — utan att jordbrukskassornas självständiga ställning påverkas — en viss koncentration sker av jordbrukskreditkassans och centralkassornas verksamhet. Då utredningen emellertid icke ansett sig kunna framlägga förslag härom har han inte heller nu funnit sig böra upptaga denna fråga. I propositionen föreslås alltså icke någon ändring av centralkassornas ställning i nämnda hänseende.

Man kan givetvis fullt förstå departementschefens hållning, då han icke anser sig kunna gå utöver vad utredningen föreslagit, men det finns dock starka skäl, som tala för den mening de ovan nämnda myndigheterna givit uttryck åt, då den framhållit, att tanken på en ombildning av centralkassorna till avdelningskontor under jordbrukskreditkassan icke borde förfalla, innan densamma grundligt prövats. Enligt min mening skulle en dylik ombildning innebära mycket stora fördelar för jordbrukskasserörelsen. Jordbrukskreditkassan skulle härigenom erhålla en fastare ledning över hela rörelsen, vilket med all säkerhet skulle verka befrämjande på densamma. Därigenom skulle icke jordbrukskassornas hittillsvarande självständiga ställning på något sätt sättas i fara. Rörelsens interna organisation skulle genom en dylik reform kunna göras vida enklare och härigenom skulle administrationskostnaderna kunna nedbringas i avsevärd mån, vilket givetvis skulle förbättra rörelsens verksamhet. Kapitalanskaffningen inom rörelsen skulle vidare i väsentlig grad underlättas, emedan den i så fall skulle komma att grundas på rörelsens samlade resurser. Som ett belägg för denna uppfattning må framhållas, att nu befintliga avdelningskontor under centralkassorna i flera fall kunnat uppvisa mycket goda resultat och de skulle säkert ännu mer stimuleras om de bleve mera självständiga. Det

är därför tydligt att en ombildning av centralkassorna till att bli avdelningskontor under huvudorganisationen skulle ge hela jordbrukskasserörelsen en bättre stadga och stabilitet än vad den nu äger.

Om man nu inte vill ta steget fullt ut på en gång i enlighet med vad som här ovan antytts, borde man dock utan olägenhet kunna gå den medelvägen, att de avdelningskontor med tillräcklig omslutning — alltså de, som tjäna som uppsamlingscentral för såväl ett tillräckligt antal jordbrukskassor som ekonomiska föreningar — jämföras med centralkassor och i så fall komma att lyda direkt under jordbrukskreditkassan. Detta förutsätter en ändring av förslaget till förordning om jordbrukets kreditkassor i vad det gäller paragraferna 20 till och med 48.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att avdelningskontor under centralkassor med en viss omslutning må på särskild framställning och med Kungl. Maj:ts medgivande bli jämförda med centralkassor.

Stockholm den 21 februari 1942.

Anders Pettersson

i Dahl.
